

Lapsesi leikit

Vanhempana tiedät hyvin, mitä lapsesi osaa ja ei osaa tehdä. Alla on annettu esimerkkejä asioista, joita lapsesi saattaa tehdä. Merkitse ruutuihin, osaisiko lapsesi tehdä kuvattun asian. Jos olet nähnyt lapsesi tekevän kyseistä asiaa (tai jotain hyvin samankaltaista) valitse KYLLÄ. Jos tiedät, ettei lapsesi osaisi tehdä kuvattua asiaa, valitse EI. Mikäli et ole varma, valitse kohta EN TIEDÄ. Vastaathan jokaiseen kysymykseen.

Muistathan, että kysymykset on suunniteltu 18 kuukauden ikäisistä aina neljän vuoden ikäisille lapsille. Jotkin asiat voivat olla lapsellesi helppoja, toiset taas vaikeita. Suurin osa lapsesi ikäisistä lapsista ei osaa tehdä kaikkia listattuja asioita.

	KYLLÄ	EI	EN TIEDÄ
1 Matkiiko lapsesi tekemiäsi asioita, kuten nallen halaamista? (Jos et ole varma, testaa lapsesi reaktiota halaamalla nallea, antamalla se lapselle ja sanomalla "sinun vuorosi halia nallea".)	☐	☐	☐
2 Jos piilotat lelun lapsesi nähden, alkaako lapsi etsiä lelua ja löytääkö hän sen? (Tätä voit testata peittämällä pienen lelun liinalla tai kupilla ja seuraamalla, ottaako lapsi lelun pois piilosta.)	☐	☐	☐
3 Osaako lapsi sijoittaa yksinkertaisen muodon, kuten neliön tai eläinkuvion, oikeaan paikkaan puisessa palapelissä?	☐	☐	☐
4 Joissain leluissa on useita erimuotoisia aukkoja – pyöreitä, kolmionmuotoisia, tähden muotoisia jne. Osaako lapsesi laittaa tietyn muotoiset palat oikeisiin aukkoihin?	☐	☐	☐
5 Osaako lapsesi pinota päällekkäin kaksi palikkaa tai lelua?	☐	☐	☐
6 Osaako lapsesi koota itsenäisesti palapelin tai muun vastaavan lelun, jossa tehtävänä on laittaa osia yhteen?	☐	☐	☐
7 Jos hän osaa, onnistuuko myös yli 10 palan palapelin kokoaminen?	☐	☐	☐
8 Osaako lapsesi piirtää paperille kynän, väriliidun tai muun vastaavan piirustusvälineen kärjellä?	☐	☐	☐
9 Osaako lapsesi piirtää paperille suurin piirtein suoran viivan?	☐	☐	☐

		KYLLÄ	EI	EN TIEDÄ
10	Kääntääkö lapsesi kirjan sivuja yksitellen tai yrittääkö hän tehdä niin?	☐	☐	☐
11	Kuvitteleeko lapsesi koskaan, että jokin esine (vaikka palikka) on jokin muu esine, kuten auto tai puhelin?	☐	☐	☐
12	Osaako lapsesi pinota itsenäisesti kolme pientä palikkaa tai lelua päällekkäin?	☐	☐	☐
13	Leikkiikö lapsesi koskaan leikkejä, joissa hän kuvittelee esim. ratsastavansa hevosella tai keittävänsä kahvia?	☐	☐	☐
14	Osaako lapsesi työntää autoa lattiaa pitkin niin, että auton renkaat pysyvät maassa?	☐	☐	☐
15	Katsooko lapsesi kirjojen kuvia kiinnostuneesti?	☐	☐	☐
16	Osoitteleeko lapsesi kirjojen kuvia?	☐	☐	☐
17	Matkiiko lapsesi tekemiäsi asioita, esimerkiksi juoman sekoittamista lusikalla?	☐	☐	☐
18	Osaako lapsesi pinota itsenäisesti seitsemän pientä palikkaa tai lelua päällekkäin?	☐	☐	☐
19	Osaako lapsesi osoittaa kysyttäessä asioita tai ihmisiä? Esimerkiksi: "Missä on lamppu?" "Missä on isi?" "Missä on nalle?"	☐	☐	☐
20	Leikkiikö lapsesi koskaan leikkejä, joissa hän kuvittelee kahden nukan leikkivän tai keskustelevan keskenään ja/tai toisen nukan syöttävän toista?	☐	☐	☐
21	Leikkiikö lapsesi koskaan toisten lasten kanssa leikkejä, joissa hän teeskentelee olevansa esimerkiksi äiti, isä, poliisi tai sairaanhoitaja?	☐	☐	☐
22	Leikkiikö lapsesikoskaan toisten lasten kanssa leikkejä, joissa tehdään asioita vuorotellen?	☐	☐	☐
23	Matkiiko lapsesi koskaan lähes heti (muutaman minuutin kuluessa) näkemäänsä toimintaa?	☐	☐	☐
24	Osaako lapsesi pyydettyä hakea itsenäisesti toisesta huoneesta esimerkiksi tietyn lelun?	☐	☐	☐
25	Tietääkö lapsi mihin tietyt esineet kuuluvat? (Esimerkki: Lapsen lelut kuuluvat laatikkoon.)	☐	☐	☐

		KYLLÄ	EI	EN TIEDÄ
26	Säästääkö lapsesi koskaan oma-aloitteisesti esimerkiksi keksin tai jonkun muun välipalan myöhemmin syötäväksi?	☐	☐	☐
27	Oletko koskaan nähnyt lapsesi hakevan vähintään kolme lelua ennen kuin hän alkaa leikkiä niillä?	☐	☐	☐
28	Oletko koskaan nähnyt lapsen lajittelevan oma-aloitteisesti yhteenkuuluvia esineitä (palikoita tai muita leluja) kasoihin tai ryhmiin?	☐	☐	☐
29	Jos lapsesi haluaa jotain, mihin hän ei yllä, osaako hän hakea avukseen tuolin tai muun korokkeen?	☐	☐	☐
30	Kun lapsesi käyttää puhelinta tai leikkii puhelimella, osaako hän puhua mikrofoniin, ei kaiuttimeen?	☐	☐	☐
31	Kun lapsesi juo mukista, laskeeko hän mukin takaisin pöydälle varovasti välttääkseen läikkymistä?	☐	☐	☐
32	Yrittääkö lapsesi kääntää ovenkahvoja, purkinkansia ja pullonkorkkeja?	☐	☐	☐
33	Tunnistaako lapsesi itsensä peilikuvastaan?	☐	☐	☐
34	Osoittaako lapsesi koskaan kiinnostusta asioita kohtaan osoittamalla etusormellaan asioita kysyvästi?	☐	☐	☐

PARCA-R menetelmään sisällytetyt kielenkehitystä arvioivat osiot

Mitä sanoja lapsesi sanoo (sanalista)

Sanaseula-menetelmän Taapero-versio 18-24 kk

OHJEET. Merkitse rasti niiden sanojen kohdalle, joita lapsesi sanoo. Ilmaistulla sanalla tarkoitetaan sanaa, jonka lapsi sanoo itsenäisesti (ilman mallia) ja jota hän käyttää toistuvasti saman asian yhteydessä. Voit merkitä myös nk. lapsenkieliset muodot (esim. Koira- oi-a; isi- iti).

ai-ai (sattuessa)	0	juusto	0	sohva	0	hieno	0
ammuu	0	jäätelö	0	sänky	0	iso	0
bää-bää	0	kana	0	tuoli	0	likainen	0
kvaak kvaak	0	kastike	0	aurinko	0	musta	0
nam nam	0	keksi	0	eläintarha	0	tuhma	0
isä	0	leipä	0	kauppa	0	varovainen	0
lapsi	0	mehu	0	leikkipuisto	0	äänekäs	0
vauva	0	suola	0	piha	0	ennen	0
äiti	0	hattu	0	pilvi	0	huomenna	0
ei	0	kenkä	0	talo	0	sitten	0
hei	0	takki	0	hypätä	0	taas	0
hyvää yötä	0	vetoketju	0	istua	0	tänään	0
kylpy	0	jalka	0	juoda	0	hän	0
välipala	0	kieli	0	juosta	0	he	0
ankka	0	nenä	0	katsoa	0	heidän	0
hirvi	0	amme	0	löytää	0	minä	0
kala	0	avaimet	0	mennä	0	miksi	0
kissa	0	kattila	0	ottaa	0	auki	0
lintu	0	kello	0	piilottaa	0	pois	0
pingviini	0	lamppu	0	poimia	0	ylös	0
kuorma-auto	0	lasi	0	potkaista	0	vähän	0
laiva	0	lautanen	0	pudottaa	0	monta	0
ilmapallo	0	puhelin	0	purra	0	ja	0
lahja	0	pullo	0	rakentaa	0	koska	0
palapeli	0	sauna	0	hidas	0	mutta	0
Yhteensä							/100

Viitetieto: Stolt, S. & Vehkavuori, S. 2018. *Sanaseula. MacArthur Communicative Development Inventories – arviointimenetelmän lyhyt, suomalainen versio*. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Kuinka lapsesi käyttää sanoja ja/tai lauseilmaisua

Haluamme tietää, kuinka lapsesi käyttää sanoja, jotka hän osaa jo sanoa. Valitse sopivin vaihtoehto kustakin kysymyksestä sen mukaan, käyttääkö lapsi tällaisia sanoja usein, joskus tai ei vielä.

	EI VIELÄ	JOSKUS	USEIN
1 Puhuuko lapsesi menneistä tapahtumista tai ihmisistä, jotka eivät ole paikalla? Esimerkiksi lapsi, joka kävi viikko sitten leikkipuistossa, puhuu karusellista, liukumäestä, keinuhevosesta tms.	☐	☐	☐
2 Puhuuko lapsesi jostakin tulevasta tapahtumasta, esimerkiksi sanoo "juna", kun ollaan lähdössä matkalle.	☐	☐	☐
3 Puhuuko lapsesi kohteista, jotka eivät ole paikalla, kuten kaipaa puuttuvaa lelua tai viittaa ei-läsnäolevaan lemmikkieläimeen tai ihmiseen.	☐	☐	☐
4 Ymmärtääkö lapsesi, jos pyydät jotakin, joka ei ole huoneessa, esimerkiksi menee hakemaan nallen toisesta huoneesta, kun sanot "missä nalle?".	☐	☐	☐
5 Osoittaako lapsesi esinettä ja nimeää poissaolevan henkilön, jolle esine kuuluu? Esimerkiksi lapsi saattaa osoittaa äidin kenkää ja sanoa "äiti".	☐	☐	☐
6 Yhdistääkö lapsesi sanoja lausemaisiksi ilmaisuiksi (esim. "keksiä lisää", "kenkä pois")?	☐	☐	☐

Jos vastasit joskus tai usein kysymykseen 6, vastaa kaikkiin kysymyksiin seuraavalla sivulla.

Sanojen käyttö –osio, kysymykset 1-5, sisältyy Varhaisen kommunikaation ja kielen kehityksen arviointimenetelmän vanhempien lasten versioon (Lapsen kommunikaation kehitys: Sanat, taivutukset ja lauseet -versio)

Osion viitetieto: Lyytinen, P. 1999. Varhaisen kommunikaation ja kielen kehityksen arviointimenetelmä. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Kysymys 6 kuuluu Sanaseulan Taapero-versioon.

Viitetieto: Stolt, S. & Vehkavuori, S. 2018. Sanaseula. MacArthur Communicative Development Inventories – arviointimenetelmän lyhyt, suomalainen versio. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Lauseilmaisun kompleksisuus (lauseparit)

Valitse jokaisesta lauseparista – A ja B – se, joka paremmin vastaa lapsesi puhetta tällä hetkellä. Jos lapsesi puhuu vielä esimerkkejäkin monimutkaisempia lauseita, valitse B.

7	(Puhuu jostain, joka tapahtuu juuri nyt)	8	(Puhuu jostain, joka on jo tapahtunut)	9	
A	☐ Torni tekee	A	☐ Isi syliin	A	☐ Minun rekka
B	☐ Minä teen tornin	B	☐ Isi nosti minut syliin	B	☐ Tämä on minun rekka
10		11		12	
A	☐ Vauva itkee	A	☐ Koira tuolla	A	☐ Kahvi kuumaa
B	☐ Pieni vauva itkee kovaa	B	☐ Tuolla on koira	B	☐ Tämä kahvi on kuumaa
13		14		15	
A	☐ Ei osaa	A	☐ Äiti kirja	A	☐ Keksi mummi
B	☐ Minä en osaa tehdä sitä	B	☐ Äiti lue minulle kirjaa	B	☐ Annetaan mummille keksi
16		17		18	
A	☐ Ei kirja	A	☐ Vauva nälkä	A	☐ Äiti katso
B	☐ Minä en halua lukea tätä kirjaa	B	☐ Vauva haluaa syödä	B	☐ Katso minä tanssin

Yllä olevat lauseet on muokattu alkuperäisten englanninkielisten lauseiden pohjalta (muokkaaja professori Suvi Stolt).